

15.- 17. 04.2020 r. 6 a i - język polski

Temat: Złożone, czyli bardziej skomplikowane? Zdania z wieloma orzeczeniami - przypomnienie i uzupełnienie wiadomości.

Dziś zadania na 3 dni pracy – w tym jest nauka spójników właściwych zdaniom współrzędnym. Chcę byście powtórzyli to, co już było. Tak na spokojnie przeglądajcie zeszyty, oglądajcie filmiki, do których linki wam podaję i systematyzujecie swoje wiadomości.

Większość materiału omawialiśmy wspólnie. Wiecie już czym jest zdanie, jak je rozpoznać. Umiecie wyszukać orzeczenia w zdaniach złożonych. Razem pracowaliśmy nad wykresami zdań złożonych podrzędnie. Wiem, tu jeszcze trzeba poćwiczyć, byście zdobyli wiarę we własne umiejętności. W materiałach, które wam teraz udostępniam pojawiają się różne typy zdań podrzędnych – my, na chwilę obecną jeszcze tego nie musimy odróżniać. Na to mamy czas 😊

Teraz chciałabym, byście nauczyli się rozróżniać zdania współrzędne – są ich 4 typy. Łatwo się ich nauczyć – wystarczy zapamiętać spójniki.

Ale to za chwilę. Teraz będą powtórki.

<https://drive.google.com/file/d/15eoLkxU5fm-MvKbmHI7CydqfVqyumK9d/view>

<https://www.youtube.com/watch?v=2NbPlzSsvNU>

https://www.youtube.com/watch?time_continue=16&v=dLqF93FVQmk&feature=emb_logo

Zapamiętujemy (macie to już w zeszytach) :

Zdanie złożone jest zbudowane z przynajmniej dwóch **zdań składowych**, które stanowią całość treściową. Ośrodkiem zdania składowego jest orzeczenie.

W zdaniu złożonym występują zatem co najmniej dwa orzeczenia, np.:

Odrabiam lekcje, dlatego proszę o ciszę.

Bardzo dużo się uczyłem, więc dostałem ze sprawdzianu szóstkę.

Zdanie złożone podrzędnie jest zbudowane ze zdań składowych **nadrzędnego i podrzędnego**.

Zdanie podrzędne uzupełnia treść zdania nadrzędnego i odpowiada na pytanie wynikające ze zdania nadrzędnego

Przykład:

Zapominam o całym świecie, gdy słucham muzyki.

Zdanie nadrzędne: **Zapominam o całym świecie**, gdy słucham muzyki.

Zdanie podrzędne: Zapominam o całym świecie, **gdy słucham muzyki**.

Pytanie: KIEDY?

Zapominam o całym świecie, (KIEDY?) **gdy słucham muzyki**.

Zdanie podrzędne może być **wtrącone** w zdanie nadrzędne

Przykład:

Książka, którą kupuję, jest bardzo droga.

Wtrącenie: Książka, **którą kupuję**, jest bardzo droga.

Teraz coś, nad czym trzeba się pochylić.

W zdaniu złożonym **współrzędnie** zdania składowe są względem siebie **równorzędne**, żadne ze zdań składowych nie uzupełnia drugiego i o żadne z tych zdań nie można zadać pytania wynikającego z drugiego zdania składowego.

Przykład:

Zrobię kanapki lub upiekę placki ziemniaczane.

<https://www.youtube.com/watch?v=JCeXIBWM5ic>

Teraz czas na notatkę w zeszycie.

Zróbcie ją tak jak lubicie, napiszcie, narysujcie lub wklejcie to co uda się wydrukować. Mam też wersję dla tych, którzy lubią notatki graficzne – patrz karta pracy- ale trzeba tę notatkę uzupełnić. Proszę nauczyć się spójników i wykresów. Na kolejnych zajęciach – umówmy się na spotkanie online w piątek 17.04.2020 r. o 11⁰⁰ - teams - będziemy ćwiczyć wykresy.

Zdania współzrędnie złożone

Łączne

Przeciwstawne

Rozłączne

Wynikowe

Charakterystyczne spójniki

Siedzę przy biurku (1) **i** piszę list (2).

Byłem w sklepie (1), **ale** wszystkiego nie kupiłem (2).

Pójdę do kina (1) **albo** obejrzę mecz w telewizji (2).

Jutro wyjeżdżamy (1), **więc** musimy się spakować (2).

i
oraz
a
także
ani

ale
lecz
a
jednak
zaś
natomiast

albo
lub
czy
bądź

więc
zatem

O ile wykresy zdań podrzędnie złożonych pokazują hierarchię między wypowiedziami składowymi i są trudniejsze do opracowania, o tyle w wypadku zdań złożonych współzrędnie warto zapoznać się najpierw z rodzajem zdania (**łączne, przeciwstawne, rozłączne, wynikowe**). Poniżej pojawiają się przykładowe ilustracje tych wypowiedzeń.

- **Łączne**

*Czytam książkę (1) / **i** słucham dobrej muzyki (2).*

_____ (1) _____ ... _____ (2) _____

- **Przeciwstawne**

*Poszedłem na koncert (1) / , **ale** zabrakło już biletów (2).*

_____ (1) _____ >...< _____ (2) _____

- **Rozłączne**

*Pojadę nad morze (1) / **albo** wybiorę się w góry (2).*

• _____ (1) _____ <...> _____ (2) _____

- **Wynikowe**

*Wróciłem właśnie z wakacji (1)/, **więc** możesz mnie odwiedzić (2).*

_____ (1) _____ >...> _____ (2) _____

ZDANIE ZŁOŻONE WSPÓLRZĘDNE	
ŁĄCZNE _____ ... _____	i, oraz, tudzież, zarazem, także Czytam książkę i słucham muzyki.
ROZŁĄCZNE ← ... →	albo, lub, bądź Zjem lody albo wypiję koktajl.
PRZECIWKAWNE → ... ←	ale, lecz, a, jednakże, zaś, natomiast Jestem zmęczony, lecz nadal idę.
WYNIKOWE → ← ←	więc, zatem, toteż, dlatego Pada deszcz, więc jest mokro.

Poniżej linki do kolejnych filmików.

<https://www.youtube.com/watch?v=2bpYc3SFaLo>

<https://www.youtube.com/watch?v=cE05tihEMO8>

<https://view.genial.ly/5e95894982c07e0d858ca98c/interactive-content-zdania-zlozone>

Praca domowa

Narysuj wykresy zdań złożonych współrzędnie – zwróć uwagę na spójniki.

1. Mam wolne, więc chcę wyjechać.
2. Nigdy nie pokłóciłem się z Bartkiem ani się na nim nie zawiodłem.
3. Adam pomaga mi w lekcjach, czyli jest dobrym kolegą.
4. Anka jest wielką złośnicą, jednak ją lubię.
5. Jestem zmęczony, ale zagram z wami.
6. Kamil zgodził się od razu, jednakże inni jeszcze się zastanawiają.

RODZAJE ZDAŃ WSPÓLRZĘDNYCH

ŁĄCZNE

relacja treści
dwydwi zdań

! TREŚCI
ZDAŃ
ŁĄCZĄ SIĘ W CZASIE
LUB W CZASIE
I PRZESTRZENI

wskazniki zeoplenia-
spójniki

! I, ORAZ, A, ANI, NI,
JAK RÓWNIEŻ,
ZARAZEM

ROZŁĄCZNE

! TREŚCI
ZDAŃ
WZAJEMNIE SIĘ
WYKLUCZAJĄ

! ALBO, LUB, ,
CZY, BĄDZ

PRZECIWSZTAWNE

! TREŚCI
ZDAŃ
PRZECIWSZTAWIJĄ
SIĘ SOBIE

! ALE, LECZ,
A, JEDNAK,
ZAS

WYNIKOWE

! TREŚĆ
JEDNEGO
ZDANIA
WYNIKA Z TREŚCI
ZDANIA DRUGIEGO

! WIĘC, ZATEM,
TOTEŻ, DLATEGO